Perustuslakivaliokunta

Keskiviikko 1.12.2021 klo 9.30—11.04

Läsnä
puheenjohtaja Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr (1, 2, 4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Bella Forsgrén vihr (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Petri Honkonen kesk (3, 4 osittain)
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Hilkka Kemppi kesk (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Mikko Kinnunen kesk (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Mats Löfström r (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
jäsen Jukka Mäkynen ps
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Heikki Vestman kok (5, 6, 7)
jäsen Tuula Väätäinen sd
varajäsen Johannes Koskinen sd (4, 5, 6, 7) (3 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 8 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön muuttamisesta ja eduskunnan työjärjestyksen 15 §:n kumoamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 3/2021 vp
Asiantuntijalausunto PNE 3/2021 vp PeV 01.12.2021 eduskunnan apulaispääsihteeri Timo Tuovinen, eduskunnan kanslia Asiantuntijalausunto A 3
Asiantuntijalausunto PNE 3/2021 vp PeV 01.12.2021 professori Mikael Hidén Asiantuntijalausunto B 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valmis
5.1

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- eduskunnan apulaispääsihteeri Timo Tuovinen, eduskunnan kanslia, liite
- professori Mikael Hidén, liite

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 135/2021 vp
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaislain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi A 4

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin lisätä kappaleen 3 toiseksi viimeiseen virkkeeseen sana "esitettävissä".

Päätettiin poistaa kappaleen 20 viimeisestä virkkeestä sana "sinänsä".

Päätettiin muuttaa kappale 22 kuulumaan seuraavasti: "Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen 62 l §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan maksupalveluntarjoaja ei saa toteuttaa tai käynnistää rahapelaamista koskevaa maksutapahtumaa, jossa maksajana on pelaaja ja maksunsaajana on 1 momentissa tarkoitettu rahapelien toimeenpanija. Maksuliikenteen esto on tältä osin merkityksellinen perustuslain 18 §:ssä tarkoitetun elinkeinovapauden kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetun säännöksen voidaan tältä osin katsoa täyttävän perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset eikä se siten vaikuta lakiehdotuksen säätämisjärjestykseen. Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 75) viitataan kuitenkin siihen, että käytännössä sääntelyn vaikuttavuus rahapelihaittojen ehkäisemisessä riippuu siitä, kuinka tehokkaasti maksuliikenteen estot tai muut estot kyetään toteuttamaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tutkimusnäyttöä maksuestojen vaikuttavuudesta rahapelihaittojen ehkäisemiseen tai vähentämiseen ei ole, vaikka vaikutus voikin olla haittoja ehkäisevä ja painottua erityisesti satunnaisesti verkkorahapelejä pelaaviin pelaajiin. Tutkimusnäyttö osoittaa sinänsä, että eräs tehokkaimmista keinoista vähentää rahapelihaittoja on haitallisimpien rahapelien saatavuuden merkittävä rajoittaminen. Hallintovaliokunnan on syytä tarkastella huolellisesti pelaajaan kohdistuvan eston tarkoituksenmukaisuutta suhteessa sen käytännön tehokkuuteen ja lain tavoitteisiin."

Päätettiin muuttaa kappale 23 kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä pelitilille maksetut pelivoitot ja sille talletetut varat kuuluvat perustuslain 15 §:ssä turvatun omaisuudensuojan piiriin. Merkityksellistä on, että hallituksen esityksen perusratkaisuihin kuuluu rajoitusten kohdistuminen pelaajien asemesta elinkeinotoimintaan, eikä osallistumista muun kuin Veikkaus Oy:n toimeenpanemiin rahapeleihin ole laissa kielletty. Pelaaja on siten saanut mahdolliset voittonsa laillisesti. Valiokunnan mielestä eston muodostamaa puuttumista omaisuudensuojaan voidaan pitää merkittävänä, koska se voi omistusoikeuden sinänsä säilyessä estää henkilön laillisesti ansaitsemien omaisuuserien suorittamisen

hänelle. Rajoituksen tarkoituksena oleva Veikkaus Oy:n yksinoikeuden suojaamispyrkimys ei valiokunnan mielestä edes kiinnitettynä välillisesti lakiehdotuksen taustalla oleviin rahapelihaittojen ehkäisyä ja torjuntaa koskeviin tavoitteisiin muodosta riittävää perustetta näin pitkälle menevälle perusoikeusrajoitukselle. Lakiehdotuksen 62 l §:n 2 momentista on poistettava 2 kohta. Tämä on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2021 vp

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin lisätä kappaleen 1 jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan vesialueen omistusoikeus kattaa myös kalastusoikeuden ja kalastusoikeus nauttii perustuslain takaamaa omaisuudensuojaa. Valiokunta on aiemmin katsonut muun muassa, että kalastusoikeudella ymmärretään suojattua valtaa harjoittaa kalastusta määrätyllä vesialueella. Kalastusoikeuteen on katsottu kuuluvan myös oikeus vesialueen kalakannan taloudelliseen hyväksikäyttöön ja oikeus järjestää vesialueen käyttö ja hoito. Toisaalta omaisuudensuojasäännöksen turvaamaan kalastusoikeuteen on vakiintuneesti kohdistunut erilaisia osin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyjä rajoituksia, kuten itse kalastamiseen liittyviä rajoituksia ja kieltoja sekä velvoitteita hyväksyä muunkin kuin omistajan oikeus kalastaa vesialueella (ks. PeVL 44/2016 vp, s. 2 ja PeVL 58/2014 vp, s. 3/I niissä mainittuine lähteineen). Erityisesti arvioidessaan yleiskalastusoikeudesta seuraavia rajoituksia vesialueen omistajan oikeuksiin perustuslakivaliokunta on ottanut huomioon sen, että vesistössä vapaasti liikkuva kalakanta on valtiosäännön kannalta jatkuvasti uusiutuva varallisuusarvoinen objekti ja että vesialueen omistamisen kautta kalakantaan muodostuva kalastusoikeus on sangen erikoislaatuinen omaisuudenlaji (PeVL 8/2012 vp, s. 3/I ja PeVL 8/1996 vp, s. 3/I). Tenojoen kalastussopimuksen määräykset kalastamiseen oikeutetuista poikkeavat monelta osin kalastuslainsäädännön yleisistä säännöksistä, jotka korostavat vesialueen omistajan määräysvaltaa (PeVL 5/2017 vp, s 4)."

Päätettiin muuttaa kappaleen 12, josta oli tullut kappale 13, viimeinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotettava asetuksenantovaltuus on — myös valtuuden liittyminen kansainväliseen velvoitteeseen huomioon ottaen — syytä osoittaa ministeriön sijasta valtioneuvostolle."

Päätettiin lisätä viimeiseksi kappaleeksi uusi kappale 14 seuraavasti: "Maa- ja metsätalousvaliokunnan on vielä syytä huolellisesti varmistua 12 §:n sääntelyn yhteensopivuudesta Tenojoki-sopimuksen ja kalastussäännön kanssa."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on torstaina 2.12.2021 klo 10.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Liisa Vanhala